
Socialdepartementet

Remissvar över promemoria Ds 2025:17 "Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården"

Sammanfattning

Enköpings kommun ställer sig överlag positiva till förslagen i utredningens promemoria. Vi vill passa på att tacka utredningen för att representanter för Enköpings kommun fick delta i intervjuer som utredningen genomförde, samt att vi nu får lämna återkoppling på utredningens förslag i form av ett remissvar. Vi vill också framföra några funderingar och förslag angående valda delar av promemorian.

5.4.6 Förfarandet vid beslut om sanktionsavgift

Vi har inget att invända mot utredningens förslag i sig i detta avsnitt, men undrar varför utredningen inte lämnar författningsförslag avseende förvaltningslagen. Denna undran grundar sig i följande formulering i promemorian på s. 81: "I och med att IVO ska besluta om sanktionsavgift kommer förvaltningslagen (2017:900) (FL) att gälla för förfarandet. För att ett system med sanktionsavgift ska kunna tillämpas på ett effektivt sätt bör dock vissa ytterligare förfarandebestämmelser om sanktionsavgift ingå i lagen."

5.7 Ytterligare uppgifter vid anmälan av verksamhet

Enköpings kommun instämmer i utredningens förslag. Vi anser att det vore önskvärt att kravet att lämna personnummer eller samordningsnummer även omfattar personer som företräder ledningen för verksamheten, det vill säga chefer och/eller personer i verksamhetens ledningsgrupp. En anledning till att vi föreslår denna utökade kontroll är att vi har sett exempel på att verksamhetschefen kan vara ostraffad och ha en korrekt bakgrund, medan den "verkliga ledningen" av verksamheten exempelvis kan dölja sig under titlar såsom kvalitetschef eller liknande. På så sätt kan granskning av verksamheten undgås, då verksamhetschefen har ett "rent" register.

5.8 Regioner och kommuner ska ha en skyldighet att underrätta

Vi instämmer med utredningens förslag men vill dela med oss av en reflektion. Då välfärdsbrott och oegentligheter förekommer i olika delar av välfärden, är det viktigt att berörda myndigheter har tillräcklig information och tillräckliga verktyg att förebygga och bekämpa detta. Utredningens uppdrag har varit avgränsat till hälso- och sjukvård och därför är det naturligt att förslag inte lämnas avseende socialtjänstverksamheter. Det är bra att utredningen framhåller kommuners nuvarande skyldighet att anmäla allvarliga missförhållanden, eller påtaglig risk för sådana, till IVO (Lex Sarah). Likaså skyldigheten att anmäla till IVO bland annat om det finns anledning att anta att en tillståndshavares lämplighet för att bedriva personlig assistans kan ifrågasättas (15 § punkten 11 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)). Vi vill också framhålla att det förekommer att privata vårdgivare som står i en avtalsrelation med en kommun också utför socialtjänst, exempelvis privata hemtjänstutförare. I ett scenario där en sådan vårdgivare är föremål för en kommuns underrättelse enligt de föreslagna bestämmelserna, kan det hjälpa IVO:s handläggning om även aktuella brister enligt socialtjänstlagen (SoL) och/eller LSS redogörs för.

5.8.2 Underrättelseskyldigheten ska inte vara kopplad till regionernas och kommunernas agerande mot verksamhetsutövarna

Enköpings kommun anser att utredningen landar rätt i olika frågor kopplade till när underrättelseskyldigheten ska inträda för kommuner och regioner. Utredningen undviker att föreslå utformningar av underrättelseskyldigheten som riskerar att innebära att IVO får in underrättelser i ett för tidigt respektive för sent skede. Det kan dock ändå vara svårt för en kommun eller region att hitta rätt balans; att inte underrätta IVO så tidigt att avgörande information saknas, men inte heller så sent i processen att inspektionen missar viktig information.

5.8.3 Underrättelseskyldigheten ska kopplas till misstanke om att en vårdgivares verksamhet, på grund av oegentligheter eller brister i vårdens utförande, inte uppfyller kraven på en god vård.

Enköpings kommun har inget att invända mot det som beskrivs även om det kan vara svårt att avgöra när kraven på god vård är uppfyllda. Det är bra att det förtydligas att det får ankomma på IVO att avgöra om kraven på god vård är uppfyllda eller inte efter att kommunen har underrättat dem.

5.8.4 Underrättelseskyldigheten ska endast omfatta verksamheter som bedrivs av privata utförare enligt avtal med regionen eller kommunen

Enköpings kommun håller med utredaren om att det är rimligt och sakligt motiverat att underrättelseskyldigheten ska gälla privata utförare. Privata vårdgivare har inte samma interna styrning som offentligt driven vård. Utredningen presenterar i avsnitt 5.8.4 goda argument för varför underrättelseskyldigheten inte bör gälla privata vårdgivare som kommunen ifråga inte har någon avtalsrelation med. Denna avgränsning av

underrättelseskyldighet innebär dock exempelvis att så kallade administrationsbolag som verkar kopplat till personlig assistans inte omfattas. Administrationsbolag behöver inte tillstånd för att bedriva vård och omsorg eftersom de enbart sköter administration. Där ser vi stor risk för oegentligheter då administrationsbolag kan ha haft tillstånd att bedriva personlig assistans, som kan ha blivit indraget av IVO. Då specialiserar dessa företag sig på att sköta administration till de så kallade egna arbetsgivarna inom personlig assistans och har fortfarande möjlighet att begå välfärdsbrott inom området. Där anser Enköpings kommun att det är värt att utreda hur en underrättelseskyldighet vid misstanke om oegentligheter skulle kunna omfatta även administrationsbolag.

5.8.5 Underrättelsen bör innehålla omständigheter som ligger till grund för antagandet och andra uppgifter av betydelse för IVO:s handläggning

Enköpings kommun skulle föredra att underrättelser rapporteras i en e-tjänst och tror att det är positivt om IVO bjuder in kommuner och regioner att samverka i hur e-tjänsten ska se ut. Syftet är att det ska bli så effektiva och träffsäkra underrättelser som möjligt från kommuner och regioner till IVO.